

Слађана МИЛЕНКОВИЋ*

ЗЛО КАО МОТИВ У КЊИЖЕВНОМ ДЕЛУ ДУШАНА КОСТИЋА

Књижевност за децу је посебан део књижевности који обухвата дела која по тематици и форми одговарају дечијем узрасту (грубо узевши 3–14 година), а која су или својствено намењена деци или их аутори нису наменили деци, али су током времена, изгубивши многе особине које су их везале за њихово доба, постала прикладна за децу, потребна за естетски и друштвени развој деце, те их готово искључиво читају деца.

Романи за децу и романи за младе су већа разуђена епска форма која се у односу на песму и приповедачку прозу разликује, такође, широким и разуђеним животним материјалом који улази у његову грађу. С обзиром на то да роман за децу носи у своме литералном ткиву нека посебна обележја условљена психом и емотивитетима детета, дакле, детињства као психолошким феноменом и стањем дечије душе разумљиво је да је он особен по тематско-идејном склопу и ликовима, а нарочито поруци као важној компоненти литературе којој припада.

Између романа за децу и романа за младе постоји, без сумње, разлика. Дечији роман представља велику епску форму која животним садржајем и емоционалним узрастом одговара деци (8–12 година), док је роман за младе вид литерарног дела намењеног читаоцу старијег животног доба (14–16 година), које се уобичајно зове доба пубертета или адолесценције. Естетске или етичке разлике у степену обликовања литерарне грађе се не разликују. За роман за децу и младе релативно је занимљива и узбудљива фабула. Фабула може бити реална или фантастична.

Деци – читаоцима ближе су фабуле непосредног карактера, а младима авантуристичког карактера – пустиловне фабуле, а у последње вре-

* Др Слађана Миленковић, професор, Висока школа струковних студија за образовање васпитача, Сремска Митровица

ме фабуле еротске и криминалистичке садржине. Хумор изузетно одговара свету младих; он их не одваја од трајања, нити им намеће прихватање света конвенционалности, устаљених вредности. У дечијим романима потенцирају се присност, лепота и непоновљивост дечијег света, игре...

Што се тиче нашег националног романа намењеног деци и младима, он је у појави и развоју знатно каснио. Уступајући место поезији и прози, јавио се тек у првој половини двадесетог века, као израз надошле потребе да се поједини писци афирмишу и у сложенијим облицима литерарног казивања.

Савремени српски роман за децу Зорица Турјачанин је најпре глобално поделила на реалистички и фаталистички. Међутим, Марија Монтесори одржала је 1921. године у Лондону предавање у коме је изразила мишљење да фантастична литература, а посебно бајке негативно утичу на психу детета, подржавајући неразликовање реалног и фантастичног, стварајући различите конфузије, уносећи мистику у дечије представе и развијајући осећај страха.¹

Такође је и Сима Цуцић који се у том периоду активно бавио критиком имао слично мишљење. „После толико реалних и актуелних тема, зашто увек причати о ђаволима са и без репа, и томе слично. Зар наше деца нема своје мотиве. Зар нашу децу баш само то занима. И зашто их силом терати да живе у царству фантазије. Зар не треба дечија књижевност да буде социјална, да буде неки мостић који ће децу уводити у људску заједницу.”²

Без обзира на чињенице да се роман опире класификацији, оне су могуће и нужне. У оквиру реалистичког романа З. Турјачанин, према тематској сродности и блискости, роман за децу сврстава у неколико кругова: авантуристички, аутобиографски, психолошки, социјални, роман о животињама, који је најдоступнији и најзанимљивији управо деци. За дечије романе сам Ђопић каже „Када пишем за дјецу, ја одржавам један свој свјет. Јер мени се чини да ја никада нисам престао да будем дијете нити ћу икада престати да будем.”³

Битни елементи традиционалног и савременог дечијег романа и романа за младе могли би да се искажу у следећим особеностима: избору фабуле, начину грађења ликова, лирским елементима. Стање романа за децу и младе у нашој књижевности је сасвим задовољавајуће. Изазов савременог живота, детињства и дечијег бића пружају велике могућности

¹ Марија Монтесори, *Савремени проблеми васпитања*, Београд, 1969, стр. 21.

² Ц. Цонић, *Наша књижевност*, Београд, 1973, стр. 34.

³ М. Црнковић, *Дјечија књижевност*, Загреб, 1973, стр. 110.

писцима да од иверја животне грађе испишу своја виђења стварности у светлим и тамним тоновима.

Према Емилу Каменовом, детињство је рани ниво у циклусу људског развоја који карактерише рапидан физички раст и напори да дете моделује улоге и одговорности, углавном кроз игру и формалну едукацију. По мишљењу психолога, детињство траје после инфантилности и до пубертета (од најмање 18 месеци до највише 14 година) или до раног одрастања (18–21 година). Детињство се дели и на рано (0–6), средње (до адолесценције) и позно (до окончања адолесценције). Да би се успоставио континуитет у васпитању, први услов је да се уклони створена узрасна сегрегација као и неосновани мотиви о срећи, безбрижном и невином и неозбиљном детињству. Због ставова о детињству као добу без већег развојног значења, добу луцкастих мисли и невиних снова, незнања, неспретности и наивности, деца су најчешће принуђена да прихвате такву улогу и буду спутана у њене уске оквире. То има за последицу и попуштање многих развојних могућности које се остварују, а затим неискоришћене, слабе или неповратно ишчежавају јер нису наишле на подршку у средини у којој се дете креће. Отуда постоји потреба да се преиспита парола „не одузимајмо деци њихово детињство”, која често служи као изговор да се деци не дозволи да изађу из њега.

Суочени данас са кризом света и одраслих, многи стварају митове о детету као аутономном и аутентичном бићу које треба да живи свој живот и које треба изучавати као такво, без настојања да се поистовете са одраслим.

Детињство као „огромна башта у којој деца, будући мала и слабашна, заштићена од неугодности спољашњег света све док не постану довољно снажна и паметна да могу изаћи на крај са њиме,” како каже Холт, многи млади људи га доживљавају више као затвор. Ми гледамо на живљење деце, на њихове бриге и тешкоће као да гледамо глумце на позорници, комедију све дотле док нам не постане досадна. И тако пошто њихова осећања и њихов бол нису озбиљни ни стварни, онда такође није ни стваран никакав бол који можемо да им нанесемо. У било ком сукобу интереса између њих и нас она морају да попусте, само су наше потребе стварне... Људи који се односе према деци као према живим луткама кад су добро расположени, могу да се односе и као према неживим луткама – да ли их ћушну у угао, баце низ степенице или кроз прозор, кад су нерасположени.

Положај детета у сваременом свету није нимало лак ни једноставан, а процес отуђења започиње од раних узраста са његовим укључивањем у васпитно-образовни систем у коме се нужно осликавају сва друштвена збивања и проблеми. Оно је најчешће стављено у ситуацију да буде

прилагођено потребама других, ужурбаном темпу савременог живота и његовој безобзирној рационалној организацији. Њега прерано и предуго одвајају од родитељског дома и „паркирају” у установе где бива уклапано у режим исти за све и према унапред прописаном програму му одређују када, шта и колико да се игра, црта, пева, спава...

Није ретко да се дете своди на предмет васпитно-образовне обраде, што делује отуђујуће за њега, лишава га могућности да активно учествује у сопственом развоју. То се догађа онда када му саопштавају чињенице које га се не тичу, воде на места која га не привлаче, саветују и онда кад би могло само да се снађе. Сва иницијатива се тако преноси на одрасле, а детету се оставља само да је прихвати. Детету се тако сугерише да је ступило у један савремен свет који не сме да се наруши. Тако му се спречава да слободно изражава своје замисли и осећања. Свет у који је доспео представља му се као уобичајен, завршен, најважније истине су откривене, праве вредности освојене, највећа јунаштва извршена, главни проблеми решени, а основни начин живљења утврђен.

У средњем веку деца су од своје седме године бивала измешана са одраслима, улазећи тако у велику људску заједницу у којој су учествовала у радовима и играма њених млађих и старијих чланова. Тајне детињства било је сведено на најосетљивији период, а одмах после њега дете се мешало са одраслима. Од сасвим малог детета постојало је одмах млади човек, не пролазећи тако кроз етапе детињства.

Породица као институција није настала са циљем да усређи децу на тај начин што ће им пружити емоционалну и психолошку сигурност у којој ће се неометано развијати. Чланови породице су били потребни као радна снага и уколико их је било више, утолико је породица могла успешније да се одржи у борби за опстанак. Она није створена из љубави већ из животне потребе да се осигура потомство и на њега пренесе име и својина, што се све није много тицало осећајног живота, нити је породица свој значај заснивала на васпитању, као што је случај данас. Дете се брзо одвајало од својих родитеља и учило шта му је потребно захваљујући заједничком живљењу са одраслима, помажући им у пословима које су обављали. Сасвим мала деца, која због своје слабашности нису могла да се мешају са одраслима, нису се ни узимала у обзир. Један од разлога за то била је и велика смртност у том узрасту; те како су преживела најранији период прихватано је њихово постојање и она су се придруживала одраслима. Ако би дете умрло, што се често дешавало и поред жаљења у неким случајевима, на то се није обраћало много пажње, јер би га ускоро заменило друго дете. Уколико је дете успело да преживи прве опасности, одрастало је најчешће у породици која се састојала од оца, мајке и де-

це која су остајала са родитељима. Ова породица је првенствено служила да се заједнички обавља неки занат, да се њени чланови међусобно помажу како би преживели, али њена функција није била афективне природе. То не значи да није никада било љубави међу супружницима, као и родитељима и децом, међутим, она није била неопходна ни за опстанак ни за породичну хармонију.

У периоду крајем средњег века, дете је стекло своје место поред родитеља. Породица се све више окупља око детета које постаје неизоставан елемент свакодневног живота. Уочава се брига за његово васпитање, за положај који ће заузети у друштву и за његову будућност.

Док је детињство раније сматрано за један пролазан период без значаја, сада почиње да се говори о његовој слабости која се повезује са невиношћу. То истовремено ставља васпитање међу главне обавезе родитеља. Васпитање деце почиње да се сматра за још часније од њиховог рађања, јер им се тиме не даје само живот већ обезбеђује ваљан живот и здравље. Дете престаје да буде измешано са одраслима и упознаје стварност у непосредном додиру са њом.

За савремену породицу је карактеристично да је са једне стране одвојила децу од заједничког живљења, у широкој друштвеној заједници, а са друге ујединила чланове породице посебним идентитетом и интимношћу, стварајући нова осећања и навике. Данас је породица постала заједница у којој се очекује постојање љубави између родитеља међусобно, родитеља и деце, чега није било раније. Породица је почела да се организује око детета и придаје му значај због кога је оно изашло из своје раније анонимности, када га је без већих проблема било могуће изгубити или занемарити. Број деце се ограничавао да би родитељи могли боље да се баве њима.

Као што је показао Ф. Аријеса, деци је намењена посебна улога и изграђена баријера којом се спречавају да равноправно и одговорно учествују у животу одраслих. Неискуство и беспомоћност, карактеристични за људску јединку после рођења и у првим годинама живота, продужавају се и на остале узрасте тако да се ступање у заједницу одраслих све више одлаже и ставља децу у специфичну врсту изолације која траје 18 и више година и за време које се од њих очекује да буду зависни и покорни. Брзе промене које се одигравају у свим сферама човековог живљења стварају конфузију код младих, отежавајући им преузимање вредности одраслих који су све мање прихватљив модел за своју децу. Њима тешко пада што немају прилике да стварно делују и одлучују о ономе што ће чинити, што им је додељена једна споредна, сасвим пасивна и извршна функција у узрасту када им је највећа потреба активност сваке врсте, када би де-

ловањем хтела да стичу свест о својим способностима и потврђују се као личности.

Место књижевности за децу и самим тим и романа намењеног млађој читалачкој публици постаје све значајније у двадесетом веку. У тадашњој југословенској књижевности значајно место међу писцима за децу заузима име Душана Костића.

Иако су у књижевном животу после Другог светског рата превласт имали писци левице и главни ток у савременој тадашњој југословенској књижевности тежио социјалној тематици, Душан Костић је успео да се избори за лирски квалитет своје поезије којом је заузео значајно место на звезданој мапи тадашње књижевности. У његовом стваралаштву песника пониклог између два рата присутан је и мотив зла. Иако је највише писао поезију, био је успешан и у прози за младе. Једно од његових најзначајнијих прозних дела је роман „Глува пећина”. Како је наведено у критичи, Костић се много ослања на прошлост и успомене и извор давних сећања, рат, поратно раздобље.⁴

Академик Душан Костић, знаменити и разноврсни књижевник писац је дубоке артикулације и зло је обрађивао као сложен књижевни феномен. Он је у време после рата живео у Србији, у Београду и ту стварао своја књижевна дела. „Важно је истаћи да се Костићев дух не задржава на спољној страни виђеног пејзажа или ствари. Он заправо пролази кроз њих, тражећи суштину њиховог склопа, што је предуслов да иживи себе. Емоционално код Душана Костића је слуђено... Поезија овог поете не може се замислити без емоционалног набоја. Само се са тим набојем може исказати дубље осјећање душевне блакости. Природно је што је тако. Пјесник се клонио вртоглавих екстаза, вјерујући да оне нијесу примјерене његовој мекој природи. Њему је више лежала тиха баладична исповијест. Он је фини лирски сублиматор и носталгичар. Ми фактички немамо пјесника који на тако суптилан начин опјева природу и њене чари. Са њима и душу, која је расадник пјесме.”⁵

Доживљају детињства и односу према њему Костић је посветио један део свог књижевног дела. Детињство је схватао као израз лепоте и блакости. У роману „Глува пећина” који приказује рат и децу у њему, приказао је и исконско-патријархално-идиличне односе. У тим свим варијацима завичај је нешто око чега се креће све, он је стожер радње ликова и етич-

⁴ Академик Жарко Ђуровић, *Пайиња као извориште осјећајности*, Часопис за образовање, науку и културу *Мосџ*, Мостар, БиХ, број 209, година XXXII, април 2007, стр. 132.

⁵ *Истио*

ких норми, он је извор језика и свеокупне лирско-епске структуре дела. Као што детињство и његова страдања уносе и тему рата у Костићево дело. Тема рата поистовећена је са темом зла јер писац рат види као највећу људску трагедију која сеје зло.

У роману „Глува пећина” приказао је дечаке и њихово детињство без несташлука и без доживљаја из ђачког живота којима су дани окупације доделили врло озбиљне животне и борбене задатке. Роман повезује најлепше људско доба – детињство са животном збиљом, са ратом и мотивом зла. Приповедачка ситуација у роману је претешка и за зреле људе, а камоли за децу. Њихов пут од основне школе ка зрелости, пребрзо и изненадно их је одвео у озбиљан и претежак ратни живот у коме су нагло прекинуте шаљиве игре и несташлуци.

Костићеви јунаци надрасли су своје детињство. Лепота њихових ликова произилази из несразмерне њихове физичке снаге и тежине обавеза које су на себе преузели и испуњавали. Њихово ратничко херојство проишло је готово неосетно и пребрзо из једног здравог и природно започетог детињства.

Дечак Јоле сагледава рат и зло изблиза, учесници рата су мештани његовог и околних села које он зна и сам бива увучен у вихор борбе. Јоле је у другој школи, школи живота, која је много тежа, израстао у правог, поносног и правдољубивог човека. Од крвавог пира њих је сачувала глува пећина, Јоле уз помоћ одраслог Радана успева да се спасе од четника и постаје симбол младости и будућности који преживљава рат. Ликови у роману, иако различити по карактеру и другачијих интересовања, заједнички се сналазећи у ратним тежбама, до краја дела су се зближили.

Сваки од Костићевих јунака носи своје индивидуалне особине, сваки поседује своју психолошку пуноћу, али њихово понашање је природно, природне су промене кроз које пролазе, природно доживљавају своја прва интимна узбуђења, природно се укључују у борбу. Костић је свом роману успео да да пуну реалну слику која дочарава окоштавање, усправљање човека, преобраћање деце у људе. Јола упознајемо у идиличном амбијенту, као срећно дете чије детињство протиче у обављању свакодневних задатака. Њега мама шаље по воду на почетку романа и на тај начин нам писац показује какав је неоптерећен тј. безбрижан живот водио. Линија која га одваја од одраслих је оштра и сасвим јасна. По свему што Јоле чини, као и по начину размишљања, он је само дете. Идилу квари рат и одлазак одраслих у борбу. У тим тренуцима Јола писац слика као одраслију и зрелију личност, свесну својих поступака. Може се рећи да је ово период одрастања.

У роману писац записује читаве сцене узнемиравања, драматичних збивања, дечјег домишљања и намера. Почетком рата сусрећемо их као забринуту децу која не могу схватити појам рата и његове страхоте, али су на неки начин свесни да пред њима стоје нове и другачије обавезе.

Како рат одмиче, Јоле све брже одраста: брине о селу и његовим житељима, помаже партизанима, одлази на омладински курс, стражари.

Дакле, процес одрастања главног лика у овом роману одвија се кроз фазе како то бива у стварном животу. Костић је, посматрајући живот и понирујући у његову дубину, реалистично и детаљно описао периоде који се јављају у дечјем одрастању. Сваки период временски је одређен и узрочно-последично повезан. На почетку сусрећемо праву децу, Јола и његове другаре, а затим пратимо њихов развој и одрастање. Примећујемо промене у начину размишљања и деловања, у разумевању живота и предузимању акција које изискују ситуације у којима се ликови налазе. Дефинитивну иницијацију, односно прелазак у свет одраслих, јунаци овог романа доживљавају у тренутку када одлазе са партизанима у рат.

Наравно, они који се врате биће одрасли, али као и онда када су били деца, истим очима гледати своје ратом потопљено детињство и осећати да ће после добрих људи са којима су живели и лепог детињства које су проживели доћи златни дечаци који ће можда живети као у бајци. Биће свесни да ће и они који дођу после њих сасвим сигурно имати своје детињство, неки нови и лепо живот сличан њиховом.

Рат је нагнао све да се замисле над људском судбином, да се задрже на конкретнијем лику човека. Место безбрижног детињства настали су дани борбе за опстанак, дани глади и несреће. Полагао се тешки испит човечности и херојства на коме су нељуди и кукавице показивали свој прави лик, без маске, а истински људи су тријумфовали у горчини свога поноса. У делима за децу која је стварао после рата, Костић углавном црпи материјал из људске драме. Сагледавши напоре и заједничке патње, борбу и радост у заједничким победама младих и старих, Костић у овом делу за децу почиње да уз нову садржину изграђује и нови став према деци.

Писац третира у делу дете као себи равног и с њима води разговор или му прича о доживљајима као што би то чинио са сваким другим, одраслим. Већа је реалност ликова и радње, непосредније је излагање. Нема призвука да је дело упућено деци и омладини са мање знања од одраслих и са потребом да им се да више поуке. Директно обраћање и разговор у коме се не испољава туторство, било у причама или песмама, доприносе да поуке из дела буду непосредне и блиске.

У послератном раздобљу свог литерарног стварања Костић је полазио од конкретног догађаја или стварне личности. Само, с обзиром на спе-

цифичност времена у коме је писао и на сопствено учешће у многим ратним збивањима, имајући у виду друштвене захтеве који су у императивном облику постављени књижевности – нарочито за децу – Костић је у свој књижевни рад унео један специфични акценат – друштвену актуелност. Држећи се доследно те оријентације, он је у писању за децу износио оне стране живота и збивања које су објективно постојале као стварност, али које истовремено могу и треба да допринесу да се осећања, свест и поступци актера усмере ка одређеном друштвеном циљу – развијају родољубље у свестраном значењу те речи. Писац је у ту сврху најчешће одабирао за своје приказивање моменте у којима се испољавају позитивни ликови бораца и симпатизера народноослободилачког покрета. Очовечујући те ликове хуманизмом, пожртвованошћу и храброшћу, он је у њихово изграђивање унео своју пуну пристрасност; није упоредо с њима дао снагу и пуни лик непријатеља, према чијој би се јачини мерила величина народних бораца. Реалистичку основу свог стваралачког метода Костић је проширио неким особеностима карактеристичним за књижевно стварање тога доба, па је непријатеља давао у најцрњим облицима, одричући му све квалитете, говорећи о њему само мржњом која је, с обзиром на његове поступке, била оправдана и представљала, између осталог, реалну покретачку снагу народних бораца. Интензитет те мржње је из поступака непријатеља – из збегова жена и деце, мириса дима и паљевине, из показивања нељудског непријатељевог лица. То су стварни и јаки извори мржње који својим интензитетом закриљују све остало.

Основна осећања из прадратног Костићевог стварања ипак нису угушена у новим условима. Она само постају одређенија, конкретизованија и због тога јача, јер су везана за извесне циљеве које је стварност наметнула. Тако дати у новом квалитету, радост и туга су равноправни с љубављу, родољубљем и мржњом. Обележја поратних Костићевих дела за децу нису негирана у делима насталим у току рата и после њега. Љубав и мржња су с њим само изједначене, каткад их и надрастају као нови видови човечности, на којима је у једном времену вршена поларизација живота. Тамо где су љубав и мржња доминирале због јачине њиховог израза и нужности међусобног немешања, изостали су сви преливи између те две животне жице, а тек у њиховом остварењу или неиспуњености избијале су радост и туга.

Колико због личног познавања људи које је узео као прототипове у својим приповеткама, толико и због опште љубави према човеку, Костић је своје јунаке стварао с нескривеним симпатијама. Он их воли што су храбри и несебични, воли њихову грубу спољашњост која сачињава целину с босанским каменом, симпатични су му њихови недостаци, незна-

ња и неспретности. Изнад свега, Костић воли њихову нежну душу која је супротност средини и ратним условима у којима живе и која одудара од грубе спољашњости самих јунака. Добродушност, осећајност и нежност његових јунака – то је оно што је најбоље код њих, то је њихово богатство у обиљу беде и сиромаштва који их окружују. На томе се писац задржава у свакој приповеци.

Љубав наткриљује и прожима странице овог романа за децу, искри из сваког човечног поступка, стапа се у јединствени квалитет и повезује Костићево стваралаштво за децу с ратним темама у монолитну целину. У тој унутрашњој добити и љубави изражена је снага човечности и хуманости која тријумфује над ратним пустошима и побеђује злочине. Она чини да ни смрт није трагедија, јер показује да човека не сачињава само његово физичко биће већ га чине и његова осећања, а највише љубав, и сазнање да је лепо живети међу правим људима.

Сваки песник, а поготово песник за децу, мора имати у својој природи нешто од детиње простодушности и отворености за сваковрсне облике игре. Песник тако долази у ситуацију да својим даром предлаже младом читаоцу игру. Увлачи га у правила и игра се са њим до краја. Та сарадња са читаоцима једна је од битних особина свега што је Душан Костић написао. Готово све његове књиге могу читати са подједнаким интересовањем и уживањем и млади и старији читаоци. Костићу се верује, на исти начин на који он верује својим читаоцима.

Костићев језик, и у причама и у песмама, лак је и народски разумљив. По тој својој особини Костићев језик подсећа на језик неискварене дечје исповести, на оне моменте када дете отвори душу пред неким коме верује, или коме жели по сваку цену нешто да исприча, да објасни, у нешто да га увери и најзад, да му се допадне. Отуда се о Костићу може говорити као о писцу који разуме и сељака и господина, и дете и мачку, подједнако добро.

Душан Костић је оставио неизбрисив траг и у књижевности за децу. Његово књижевно дело описује детињство у рату, одрастање у сусрету са злом које рат доноси, али и велича правду, слободу, херојство. Дечак из детињства излази и постаје одрастао човек пре времена. Костић је најбоље од свих ликова осетио и дао дечака у сазревању – од основне школе до ступања у самосталан живот. Карактерне црте које се у том периоду испољавају писац сматра за пресудне у физиономији каснијег човека; за све поступке и стремљења одраслих он налази узроке и корене у дечаштву.

ЛИТЕРАТУРА

Дело

1. Костић, Душан, *Глува њећина*, Веселин Маслеша, Сарајево, 1966.

Дела о Душану Костићу

2. Богдановић, Милан, *Душан Костић: Прољеће над ровом*, у књизи *Савремена поезија*, Нолит, Београд, 1966.

3. Бошковић, Велизар *Свједок њоше – казивања Душана Костића*, 1996.

4. Ђуровић, Жарко, *Животи њослије животи*, Побједа, Подгорица, 4. септембар 2005.

5. Ђуровић, Жарко, *Патиња као изворишње осјећајности*, Часопис за образовање, науку и културу *Мост*, Мостар, БиХ, број 209, година XXXII, април 2007.

6. Јеремић, М. Драган, *Душан Костић у књизи: Поезија и кријтика*, приредили Тодер Чолак и Недељко Мијушковић, Развигор, Београд, 1985.

7. Миленковић, Слађана, *Дети и књија*, Висока школа струковних студија за образовање васпитача, Сремска Митровица, 2007.

8. Таутовић, Радојица: *Савремени црногорски њисци*, Обод, Цетиње, 1970.

Sladana MILENKOVIC

EVIL AS MOTIVE IN LITERARY WORKS BY DUSAN KOSTIC

Summary

In works of Dusan Kostic, poet rise from social literature between two world wars we can see and motive of evil. Although he wrote the poetry the most, he was successful in prose for youth. In work there will be analyzed his prose works, especially the novel *Depth cave* and his works for children. As critics said, Kostic works are basically produced on the memories and remembrance, on war and afterwar period (Ђurovic). Dusan Kostic, famous and various writer is a writer of deep articulation and he showed evil as complicated literary phenomena.

Key words: *Dusan Kostic, literature for children, evil, war*

